

Huvudman

Hudiksvalls kommun
kommun@hudiksvall.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Iggesunds skola i Hudiksvalls kommun.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att senast **den 13 maj 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande utredning av särskilt stöd, åtgärdsprogram och anpassad studiegång. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Hudiksvalls kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Hudiksvalls kommun ska vidta följande åtgärder

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 12 februari till den 7 maj 2024, vilken elev anmälan avser samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen (3 kap. 7 § skollagen).
2. Rektorn ska se till att starta utredningar avseende angivna elva elevers (elev 6, 12, 15, 16, 17, 19, 23, 31, 34, 35 och 38) behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum utredningarna har startats för dessa elever. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen (3 kap. 7 § skollagen).

3. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 7 maj 2024 ska rektorn, eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden den 12 februari till den 7 maj 2024 samt vilka elever besluten avser. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen (3 kap. 9 § skollagen).
4. Se till att rektorn, eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fattar ett beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram avseende elev 39. Beslutet ska ges in till Skolinspektionen (3 kap. 9 § skollagen).
5. Se till att beslut om åtgärdsprogram fattas av rektorn i de fall där rektorn inte kan överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Huvudmannen ska redogöra för hur huvudmannen säkerställt att beslut om åtgärdsprogram enbart fattas av personer med beslutanderätt (3 kap. 9 § skollagen).
6. Se till att det i skolans åtgärdsprogram anges vem som ansvarar för att utvärdera åtgärdsprogrammen. Huvudmannen ska inkomma med tre aktuella beslut om åtgärdsprogram (3 kap. 9 § skollagen).
7. Säkerställa att eventuella beslut om anpassad studiegång innehåller en klagörande motivering utifrån rekvisitet att beslut om anpassad studiegång får fattas om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar samt att besluten innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Fattade beslut i denna del som avser angivna åtta elever (elev 13-20) ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen, 29 kap. 10 § skollagen samt 32 § förvaltningslagen (2017:900)).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Hudiksvalls kommun en anmärkning avseende brister rörande användande av nationella kartläggningmaterial i förskoleklassen och frånvaro. Hudiksvalls kommun ska senast **den 13 maj 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser undervisningstid.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet, 2023:9775, i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har i slutet av höstterminen 2023 inlett en tillsyn av Iggesunds skola i Hudiksvalls kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Iggesunds skola följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, garantin för tidiga stödinsatser, frånvaro och undervisningstid.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever och lärare på plats på skolan den 16 och 17 januari 2024 samt digitala intervjuer med personal i elevhälsan, rektorn och biträdande rektorer den 18 januari 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat utredningar om särskilt stöd, åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

I de fall enskilda elever omnämns i beslutet framgår vilken elev som avses i bilaga till protokoll, aktbilaga 5 i ärendet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver att när lärarna ser att en elev riskerar att inte nå målen sätter lärarna in extra anpassningar. Vid behov modifieras de extra anpassningarna utifrån diskussioner med övriga lärare samt vid elevhälsomöten där bland annat rektorn deltar. I samband med elevhälsomöten kan det även beslutas att en elev ska utredas för särskilt stöd.

Vissa lärare och elevhälsan beskriver att det avgörande för om en utredning om särskilt stöd ska startas är om de extra anpassningar som en elev får inte medför en

progression. Andra lärare uppger dock att det saknas en tydlig rutin kring när en utredning om särskilt stöd ska startas. Det finns även lärare som uppger att skolan inte startar en utredning om särskilt stöd om de ser att anledningen till att en elev har svårt att nå målen är att eleven har språkliga svårigheter. Elevhälsan och rektorn delar emellertid inte den bilden. Lärarna nämner härvid elev 6, som har språkliga svårigheter och uppmärksamhetsproblematik. Av elevens betyg framgår att elev 6 saknade godkänt betyg i tio ämnen både vår- och höstterminen 2023, även om det till viss del är olika ämnen som eleven inte når målen i.

Av intervju med lärare samt av elevens betyg framgår att elev 12 hade en negativ kunskapsutveckling mellan vår- och höstterminen 2023 samt att eleven har hög frånvaro. Även elev 21, 22, 23, 34 och 35 har hög frånvaro som medför att eleverna halkar efter kunskapsmässigt samt har medfört att de av eleverna som erhåller betyg fick streck i vissa ämnen under höstterminen 2023. Elev 31 och 38 har extra anpassningar sedan i vart fall början av höstterminen 2023, men lärarna ser inte att de extra anpassningarna ger effekt. Lärarna och elevhälsan uppger att dessa elever har lyfts vid elevhälsomöten. Elevhälsan uppger dock att ingen utredning om särskilt stöd har startats avseende elev 6, 12, 23, 31, 34, 35 och 38. För elev 21 och 22 pågår utredningar om särskilt stöd. För elev 22 startades utredningen under mitten av höstterminen 2023 och för elev 21 blev en frånvaroutredning klar vid årsskiftet 2023/24 som visar att en utredning om särskilt stöd behöver genomföras.

Lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver att när det beslutats att en utredning om särskilt stöd ska genomföras är det elevens mentor, på skolan kallad processledare, som ansvarar för utredningen men att specialpedagog alltid involveras i den utsträckning som behövs. Specialpedagog skriver sedan åtgärdsprogram tillsammans med elev, lärare och ibland processledare. Lärarna uppger att eleverna får det särskilda stöd som framgår av elevernas åtgärdsprogram. Det är processledare och specialpedagog som ansvarar för uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram och som sätter datum för nästa utvärdering.

Elevhälsan uppger att elev 11 utreddes för särskilt stöd vårterminen 2023, att utredningen blev klar i juni 2023 och att ett åtgärdsprogram nu håller på att utarbetas. Elevhälsan uppger vidare att eleven inte har haft något åtgärdsprogram under höstterminen 2023. Rektorn uppger dock att beslut om åtgärdsprogram har tagits i oktober 2023. För elev 39 är en utredning om särskilt stöd klar och det har bestämts att det inte ska upprättas något åtgärdsprogram utan att skolan ska arbeta vidare med extra anpassningar. Rektorn uppger att skolan inte har fattat något beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram för eleven eftersom utredningen genomförts som underlag till en utredning som genomförs av en extern aktör. Elevhälsan och rektorn uppger dock att skolan brukar fatta beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram när en utredning om särskilt stöd visar att en elev inte behöver sådant stöd.

Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger att det förekommer att beslut om anpassad studiegång fattas utan att ha föregåtts av en utredning om särskilt stöd. Ett sådant beslut kan exempelvis fattas i samråd med externa aktörer. Elev 15, 16, 17 och 19

har beslut om anpassad studiegång men har inte utretts för särskilt stöd. För elev 13, 14 och 20, som har nu gällande beslut om anpassad studiegång, pågår utredningar om särskilt stöd.

Skolinspektionen har tagit del av tre beslut om anpassad studiegång. I besluten anges vilken period besluten avser. I ett beslut anges att berörd elev slutar tidigare på torsdagar och i ett annat att berörd elev börjar och slutar tidigare vissa dagar. I det tredje beslutet anges mellan vilka tider eleven har undervisning i skolan samt att eleven övrig tid arbetar med skoluppgifter på distans utifrån mående och ork. Rektorn uppger att ett av de beslut om anpassad studiegång som lämnats till Skolinspektionen ser "luddigt ut", men förklarar att anledningen till detta är att elevens mående går i skov vilket gör den anpassade studiegången svår att konkretisera.

Skolinspektionen har tagit del av sex beslut om åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår elevens behov av särskilt stöd samt vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose behovet. Det framgår även om eleven och elevens vårdnadshavare har medverkat vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet. Datum för utvärdering framgår, men inte vem som ansvarar för utvärderingen. Det framgår även att biträdande rektor i förekommande fall tagit beslut om anpassad studiegång och enskild undervisning.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt

stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 32 § förvaltningslagen. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klagörande motivering om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Iggesunds skolas arbete med att utreda elever i eventuellt behov av särskilt stöd samt i arbetet med åtgärdsprogram och anpassad studiegång.

Av utredningen framgår att lärarna lyfter elever med svårigheter vid elevhälsomöten där rektorn deltar och att det i samband med detta kan beslutas att en utredning om särskilt stöd ska startas. Utredningen visar dock att det finns elever som har lyfts på elevhälsomötena men där en utredning om särskilt stöd inte har startats trots att förutsättningarna för en sådan utredning är uppfyllda, eller där en utredning har startats för sent. Detta gäller i vart fall eleverna 6, 12, 21, 22, 23, 31, 34, 35 och 38. Skolinspektionens utredning visar att dessa elever endera inte uppvisar en kunskapsmässig progression trots att skolan arbetat med extra anpassningar under i vart fall en termin, eller har andra svårigheter i sin skolsituation i form av en så omfattande frånvaro att den påverkar elevernas måluppfyllelse. Att en utredning om särskilt stöd inte alltid startas trots att förutsättningarna för en sådan utredning är uppfyllda utgör en brist.

Det framgår även att det finns elever på skolan som inte har utretts för särskilt stöd men som har särskilt stöd i form av beslut om anpassad studiegång, vilket utgör en brist. Detta gäller i vart fall elev 13, 14, 15, 16, 17, 19 och 20. Då beslut om

anpassad studiegång är en ingripande åtgärd som kan få stor betydelse för en elevs framtida skolgång är det av största vikt att ett sådant beslut alltid föregås av en utredning om särskilt stöd. Vidare utgör det en brist att skolans beslut om anpassad studiegång inte är tillräckligt konkretiserade. Det framgår inte vilken avvikelse från gällande timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen som besluten innebär samtidigt som besluten saknar en klagörande motivering till varför eleverna är i behov av anpassad studiegång.

Skolinspektionen bedömer vidare att det utgör en brist att skolan inte alltid tar ett beslut om åtgärdsprogram eller ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram när en utredning om särskilt stöd har avslutats, eller att ett sådant beslut fattas först flera månader efter att utredningen har avslutats. Detta gäller i vart fall eleverna 11 och 39.

Skolinspektionen bedömer slutligen att det utgör brister att det inte framgår av inkomna åtgärdsprogram vem som ansvarar för att utvärdera åtgärdsprogrammen samt att biträdande rektor i förkommande fall har tagit beslut om åtgärdsprogram som innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång eller som enskild undervisning.

I övriga delar har det inte framkommit att det finns brister i Iggesunds skolas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Hudiksvalls kommuns verksamhet vid Iggesunds skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utredning av elever i behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram och anpassad studiegång. Det finns därför skäl att förelägga Hudiksvalls kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna uppger att de nationella kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden brukar användas i förskoleklassen och i årskurs 1. I förskoleklassen har "Hitta matematiken" genomförts under höstterminen 2023 och resultatet blev klart i december 2023. Lärarna och elevhälsan uppger dock att samtliga delar av "Hitta språket" inte har genomförts vid Skolinspektionens intervjuer, den 16 till den 18 januari 2024. Enligt en lärare som undervisar i förskoleklassen har lärare och specialpedagog gått igenom resultaten av kartläggningen i matematik var för sig och ska nu gå igenom dem tillsammans. Det har framkommit att det finns en elev

som riskerar att inte nå målen i matematik, varför det i samråd med specialpedagogisk kompetens beslutats att eleven ska arbeta i en mindre grupp.

Elevhälsan uppger att de nationella bedömningsstöden i matematik och svenska användes i årskurs 1 under höstterminen 2023 och att det då framkom att det finns elever som riskerar att inte nå målen. Lärare och specialpedagogisk kompetens har gjort en analys av resultaten och det har genomförts insatser i årskurs 1 som har gett fina resultat såtillvida att berörda elever nu når målen i fler av bedömningsstödens delar än tidigare.

Lärarna som undervisar i lågstadiet uppger att det fanns elever i årskurs 3 under läsåret 2022/23 som hade extra anpassningar i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Lärarna beskriver att det gjordes en uppföljning av de extra anpassningarna i slutet av årskurs 3 samt att information om extra anpassningar och hur de fungerat lämnades till lärarna i årskurs 4 vid ett möte där bland annat speciallärare deltog. Lärarna som undervisar i mellanstadiet bekräftar att de fått ta del av informationen.

Rättslig reglering

Enligt 3 kap. 4 § skollagen ska det göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller bedömningsstöd finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskolan, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §.

Enligt 4 kap. 4 a skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 §, vid planering av stöd som anges i 5 § när det upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik i förskoleklassen eller lågstadiet samt vid uppföljning enligt 4 b §.

Enligt 4 kap. 4 b § skollagen ska det i slutet av lågstadiet i grundskolan genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 5 § i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.

Av 8 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) och 3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande (SKOLFS 2019:16) framgår att Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande ska användas vid avstämningstillfällen under höstterminen i förskoleklassen.

Av 9 kap. 22 b § skolförordningen och 3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 (SKOLFS 2016:66) framgår att bedömningsstöd i läs- och

skrivutveckling samt taluppfattning ska användas vid avstämningsstillfällena under både höstterminen och vårterminen i årskurs 1.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det utgör en brist att Skolverkets kartläggningmaterial i språklig medvetenhet inte använts fullt ut vid Skolinspektionens besök på skolan i januari 2024.

I övrigt har det inte framkommit annat än att verksamheten vid Iggesunds skola uppfyller författningarnas krav vad gäller garantin för tidiga stödinsatser.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Eleverna och lärarna uppger att berörd elevs vårdnadshavare får information när en elev är ogiltigt frånvarande från en lektion. Lärarna beskriver att vårdnadshavare kan få information om frånvaro genom skolans digitala system eller på annat sätt. Lärarna i de yngre årskurserna uppger att kontakt med vårdnadshavare tas omgående, samma lektion, medan lärarna i de äldre årskurserna uppger att kontakt i vart fall tas innan dagen är slut.

Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger att skolan håller koll på elevers frånvaro genom att kuratorerna gör sammanställningar över frånvaro som skickas till mentorerna/processledarna. Processledarna ser sedan över om det finns någon uppenbar orsak till frånvaron, som exempelvis sjukdom. Om en elev är frånvarande tre dagar i följd, alternativt har en frånvaro över 15 procent på en månad, kontaktas vårdnadshavare. Efter den initiala kontakten, som är steg 1 i närvarorutinen, går skolan vidare till steg 2, vilket är möte med elev, vårdnadshavare och processledare. Lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver att en enklare kartläggning av orsakerna till en elevs frånvaro görs i steg 2. Om frånvaron inte blir bättre efter det går skolan över till steg 3 i rutinen där rektorn och elevhälsan kopplas in och en fördjupad utredning av orsakerna till elevens frånvaro genomförs. I samband med detta görs även en anmälan till Hudiksvalls kommun. Lärarna uppger att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro startar i steg 2, medan elevhälsan och rektorerna uppger att utredningen startar i steg 3.

Skolinspektionen har efter skolbesöket tagit del av Hudiksvalls kommuns närvarorutin. Av rutinen framgår bland annat att steg 1 ska genomföras när en elev haft en frånvaro på över 15 procent under en månads tid samt att steg 2 ska genomföras om elevens frånvaro fortsatt ligger över 15 procent vid nästa avstämningsstillfälle, eller om ströfrånvaron fortgår. Det framgår vidare att mentor i steg 2 ska göra en enkel kartläggning enligt en specifik blankett, som inte bifogats utredningen, för att förstå vad som orsakar frånvaron. Därefter ska mentor i samarbete med elev och vårdnadshavare göra en överenskommelse om insatser som kan ge stöd för ökad närvaro. Om en elevs frånvaro fortsätter att ligga över 15 procent under tre månaders tid, alternativt om frånvaron plötsligt blir omfattande

eller total, ska steg 3 genomföras. I steg 3 ska rektorn ta beslut om att skyndsamt utreda orsakerna till elevens upprepade och längre frånvaro samt informera huvudmannen om att en utredning har inletts.

Skolinspektionen har i utredningen ställt frågor om elever med hög skolfrånvaro, bland annat elev 4, 21, 34 och 35. Utifrån detta framgår att skolan hanterar elever med hög frånvaro enligt skolans rutin samt att skolan därigenom utreder orsakerna till elevers frånvaro samt sätter in åtgärder för att öka elevernas närvaro i skolan. Det framgår även att skolan vid behov samverkar med externa aktörer kring elever med hög skolfrånvaro.

Skolinspektionen har även ställt frågor om eleverna 22 och 23, som båda har hög frånvaro.

Av elev 22:s betyg framgår att eleven har gått från inga till sex streck mellan vår- och höstterminen 2023. Lärarna uppger att elev 22 hade frånvaro redan under läsåret 2022/23, men att orsakerna till elevens frånvaro inte utreddes och att frånvaron ökade under höstterminen 2023. Elevhälsan uppger att en utredning av orsakerna till elevens frånvaro påbörjades när eleven inte kom till skolan i september 2023 samt att utredningen fortfarande pågår och nu håller på att sammanställas. Skolan har dock inte hunnit vidta några åtgärder utifrån resultatet av utredningen. Det pågår även en utredning av elevens behov av särskilt stöd och skolan har haft ett möte med externa aktörer.

Av elev 23:s betyg framgår att eleven har gått från inga till tre streck mellan vår- och höstterminen 2023. Lärarna och elevhälsan uppger att skolan har gjort steg 2 i närvarorutinen. Elevhälsan uppger att elevens frånvaro mestadels har tilltagit under höstterminen 2023, medan lärarna uppger att elevens närvaro blev lite bättre efter ett första möte kring elevens frånvaro för att sedan försämrats igen innan jul 2023. Lärarna och elevhälsan uppger att skolan nu ska genomföra steg 3 i närvarorutinen, men att detta har försenats av att det varit svårt att få till ett möte med elevens vårdnadshavare. Elevhälsan berättar vidare att eleven hade frånvaro redan under läsåret 2022/23 samt under tidigare läsår. Elevhälsan uppger att anledningen till att elevens frånvaro utreds först nu är att skolans närvarorutin är förhållandevis ny och att det har tagit tid att komma igång med rutinen. Elevhälsan uppger vidare att varje steg i närvarorutinen tar tid och att det i steg 2 ingår tre omgångar av insatser som tar minst tre månader att genomföra. Processen kan dock ta längre tid om det är svårt att få till behövliga möten.

Rektorn uppger att frånvaron för elev 22 och 23 har eskalerat efter det att Hudiksvalls kommuns närvarorutin upprättades.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 17 § första stycket skollagen ska en elev i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Av bestämmelsens fjärde stycke följer att om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har

varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Enligt 7 kap. 19 a § skollagen ska rektorn, om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som anordnas för utbildningen i bland annat grundskolan, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt anmäls till huvudmannen.

I förarbetena till bestämmelsen framhåller regeringen att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro alltid måste baseras på elevens hela situation. Regeringen framhåller vidare att enligt Skolverkets allmänna råd (Skolverket, Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, s. 22) beror en elevs omfattande frånvaro ofta på en komplex situation med olika slags problem som kan röra både hem och skola. Många av orsakerna kan vara skolrelaterade och kräva åtgärder i skolan. Samtidigt kan hemförhållandena vara svåra och i vissa fall förekommer det att vårdnadshavaren inte bidrar till, eller på grund av sociala orsaker inte har möjlighet att se till, att eleven går till skolan. Det förekommer också att organisatoriska faktorer är orsaken till en elevs långvariga frånvaro. Exempel på detta kan vara brister i frånvarorapportering, låg grad av lärarkontakt, håltimmar, lärarbyten, brister i lärandemiljön eller otydlig ansvarsfördelning bland vuxna i skolan. Utöver dessa exempel nämner regeringen att det även kan finnas fall där vårdnadshavare medvetet håller barn borta från skolan, exempelvis vid en utlandsresa där eleven inte beviljats ledighet eller p.g.a. psykisk ohälsa. I vissa extrema fall kan det vara fråga om hedersförtryck och att barnet blivit bortfört från landet (prop. 2017/18:182 s. 58).

I förarbetena framhåller regeringen vidare att frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. Som Skolverket påpekar kan det i vissa fall räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Detta förutsätter att både skolpersonal och personal inom elevhälsan har kunskap om riskfaktorer för frånvaro, om upptäckt och åtgärder samt kännedom om beprövad erfarenhet och forskning om frånvaro. Den nya bestämmelsen föreslås inte innehålla några detaljerade krav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. Fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in

åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster (prop. 2017/18:182 s. 59 f.).

I 7 kap 21 § andra stycket skollagen anges att hemkommunen i frågor som rör skolpliktiga elever som avses i 19 a § vid behov ska samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.

Av 7 kap. 22 § skollagen följer att huvudmannen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Iggesunds skolas arbete med att skyndsamt utreda orsakerna till elevers frånvaro samt anmäla till huvudmannen att en sådan utredning har startats.

Av utredningen i ärendet framgår att det finns rutiner kring hur skolan ska gå tillväga för att utreda hög frånvaro samt att rutinerna är förankrade hos personalen. Det framgår vidare att elever med problematisk frånvaro uppmärksammas och att skolan arbetar med dessa elever enligt gällande rutin. Utredningen visar dock att det finns elever, i vart fall elev 22 och 23, där skolan ser ett behov av att genomföra en fördjupad utredning av orsakerna till elevernas frånvaro. En sådan utredning har emellertid inte hunnit genomföras för berörda elever trots att båda eleverna har haft frånvaro sedan läsåret 2022/23 som under höstterminen 2023 eskalerat så till den grad att frånvaron påverkat elevernas kunskapsutveckling. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att skolan inte utrett orsakerna till dessa elevers frånvaro i behövlig utsträckning tillräckligt skyndsamt, vilket utgör en brist.

Skolinspektionen bedömer vidare att det utgör en brist att en anmälan till huvudmannen om att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro har påbörjats görs först i steg 3 i skolans närvarorutin, i samband med att skolan startar en fördjupad utredning. Utredningen visar att skolan genomför en enklare kartläggning av orsakerna till en elevs frånvaro redan i steg 2. Skolinspektionen bedömer att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro påbörjas i steg 2, varför en anmälan till huvudman behöver göras redan i detta skede.

Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att även om det är positivt att skolan har en tydlig och väl förankrad rutin vad gäller arbetet med frånvaro, är det viktigt att skolans arbete med frånvaro har en flexibilitet som möjliggör att skolan kan agera snabbare när situationen så kräver.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 11 § skollagen tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten. Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Hudiksvalls kommuns verksamhet vid Iggesunds skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller användande av

nationella kartläggningmaterial i förskoleklassen och frånvaro. Utredningen visar emellertid att verksamheten vid skolan uppfyller författningarnas krav avseende dessa områden i flera, om än inte alla, delar. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Hudiksvalls kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Eleverna och lärarna uppger att när ordinarie personal är frånvarande täcker lärarna upp för varandra, eller så kan undervisningsgrupper slås ihop. I högstadiet förekommer det även att lektioner ställs in, men lärarna och rektorn uppger att detta sker sällan. Lärarna beskriver att den personal som är frånvarande vanligen skriver i skolans läroplattform vad eleverna förväntas göra, men att eleverna även kan få en annan lektion än den som schemalagts. Lärarna i årskurs 4 och 5 uppger att detta sker minst två gånger i veckan. Exempelvis har lektionerna i musik bytts ut mot andra lektioner vid fyra till fem tillfällen under höstterminen 2023 för både årskurs 4 och 5, och eleverna får inte musik vid något annat tillfälle istället. Lärarna uppger att de inte har något ansvar när det kommer till schemaläggning och fördelning av undervisningstiden samt att de inte informerar rektorn om de schemaförändringar som görs.

Rektorn och biträdande rektorer uppger att skolan har en schemaläggare som ser till att eleverna får sin garanterade undervisningstid. I årskurs 6-8 syns det i schemat när det görs schemaförändringar och rektorernas uppfattning är att lärarna byter lektioner med varandra. Rektorn och biträdande rektorer känner dock inte igen uppgifterna om att det sker schemaändringar flera gånger i veckan i årskurs 4 och 5. Rektorn uppger att hon ska kolla upp detta med berörda lärare.

Efter besöket uppger rektorn att skolan från och med den 23 januari 2024 har infört att personalen vid resultatdialoger, som genomförs var sjätte vecka, ska rapportera om utbyte av lektioner har skett och om dessa kompenseras. Om lektionen inte har kompenseras ska en plan för detta upprättas. Detta dokumenteras och följs upp i de anteckningar som upprättas vid resultatdialogerna.

Rättslig reglering

I 10 kap. 4-5 §§ skollagen anges vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta. Av 9 kap. 3 skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen. I timplanen anges hur mycket undervisningstid eleverna ska få i vart och ett av grundskolans ämnen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Hudiksvalls kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller undervisningstid. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen vill emellertid framhålla vikten av att rektorn, eller den som annars ansvarar för schemalaggningsen, håller koll på schemaförändringar för att därigenom kunna säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid även vid frånvaro hos ordinarie personal.

Beslutet har fattats av juristen Elina Axelsson.

Juristen Ellen Kalman har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Anna Karlsson medverkat.